

18.5.2022

LAUSUNTO KANSALLISEN ILMASTO- JA ENERGIASTRATEGIAN LUONNOKSESTA

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

X Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin
En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Hiilinieluille yleisesti tarvitaan strategiassa merkittävä rooli. Kysymys hiilinieluista on paitsi ilmastopolitiikkaa, myös luontopolitiikkaa. Yhdymme Suomen Luonnonsuojeluliiton lausunnon näkemyksiin hiilinielujen kasvattamisen tarpeesta ja lisäisyydestä päästövähennyksiin tavalla, jolla Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden jälkeen hiilinegatiivisuuden. Hiilinieluilla ei voi korvata päästövähennyksiä. Plan International Suomi muistuttaa, että Suomella on merkittävät historialliset päästöt ja hiilen sitomisessa on kysymys myös ilmasto-oikeudenmukaisuudesta ilmastokriisin aiheuttaneiden ja siitä eniten kärsivien maiden välillä.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

X Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin
En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Näkemyksemme mukaan uskottavassa ilmasto- ja energiastrategiassa tulee olla aikataulu fossiilisesta energiasta luopumiselle.

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

X Yhdyn näiden osa-alueiden arvioihin
En ota kantaa näihin osa-alueisiin

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

Ilmasto- ja energiastrategia sisältää toimenpiteitä, jotka koskevat ihmisten toimintaa monella tavalla, vaikuttavat heihin ja edellyttävät ilmastokestävän elämäntavan vahvistumista. Pidämme valitettavana, ettei ilmasto- ja energiastrategiassa huomioida lapsia ja nuoria riittävästi erityisryhmänä, joka tarvitsee ja ansaitsee mahdollisuuden osallistua ilmastotyöhön sekä saada tietoa ikäkausisopivalla tavalla. Esimerkiksi strategian taulukossa 2 kuvattuihin osallistumisoikeuksiin tulisi mielestämme lisätä kirjaus

ikäkausisopivuudesta aidon osallistumisen turvaamiseksi. Lapsille ja nuorille ei ole myöskään annettu mahdollisuutta osallistua tämän ilmasto- ja energiastrategian valmisteluun.

Olemme kiitollisia, että ilmasto- ja energiastrategiassa on tehty kattava sukupuolivaikutusten arviointi. Vastaavasti arviointeja tulisi tehdä myös tulevista hallitusten keskeisistä ilmastopolitiikan ohjauspäätöksistä.

Strategiaan on kirjattu: “Ilmastonmuutoksen torjumisessa ja ilmastonmuutokseen sopeutumisessa oikeudenmukaisuutta tarkastellaan usein ylikansallisesta ja ylisukupolvisesta näkökulmasta. Ilmasto- ja energiastrategian linjauksissa on kuitenkin kyse kansallisista politiikkatoimista. Kun näiden politiikkatoimien ensisijaisena tavoitteena on lisäksi päästöjen vähentäminen ja muut toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi, politiikkatoimilta ei voi edellyttää, että ne korjaisivat kaikki olemassa olevat epätasa-arvoisuudet ja epäoikeudenmukaisuudet.”

Pidämme linjausta ristiriitaisena strategian tasa-arvoulottuvuudelle ja sen vastaisena, kuinka strategian toteutuksella voidaan edistää tasa-arvoa ja purkaa syrjintää. Suomella on sekä erinomaista asiantuntemusta ilmastotoimista, että tasa-arvon edistämisestä. Ilmastotoimilla voi ja kannattaa siksi pyrkiä korjaamaan epätasa-arvoa, sillä monet ympäristön kannalta kestäättömät rakenteet aiheuttavat myös epätasa-arvoa.

Muut ilmasto- ja energiastrategian osat

Avoin vastaus muista ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

Ilmasto- ja energiastrategian luonnoksessa todetaan, ettei käsitettä *oikeudenmukaisuus* voida määritellä. Plan International Suomen mielestä osana Suomen ilmastopolitiikkaa tulisi jatkaa ilmasto-oikeudenmukaisuuden määrittämistä. Viittaamme myös Ilmastopaneelin julkaisuun *Kuinka oikeudenmukaisuus voidaan huomioida ilmastopolitiikassa?* (2/2021), jossa todetaan: “Joskus ilmastopolitiikka kuitenkin johtaa siihen, että olemassa olevat epäoikeudenmukaisuudet (kuten ihmisoikeusrikkomukset, lapsityö, paikalliset ympäristökatastrofit) vain siirtyvät sektorilta toiseen (esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden tuotannosta kriittisten mineraalien ja materiaalien kaivostointaan). Tämän takia on tärkeä edistää oikeudenmukaisuuden tarkastelua, pyrkiä vähentämään olemassa olevia epäoikeudenmukaisuuksia sekä kohtuullisesti kompensoida aiheutettuja uusia epäoikeudenmukaisuuksia.”

Kuitenkin myös ilmasto- ja energiastrategia toteaa, että oikeudenmukaisuutta voidaan jäsentää jako-oikeudenmukaisuuden, tunnustavan oikeudenmukaisuuden ja menettelytapojen oikeudenmukaisuuden sekä läpileikkaavina globaalien oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien yhtäläisyyden näkökulmasta. Ilmastopaneelin oikeudenmukaisuushankkeen pohjalta tulisi tehdä oikeudenmukaisen ilmastopolitiikan periaatelinjaus.

Suomen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmästä puuttuu Suomen kansainvälisen ilmastorahoituksen roolin määrittely ja tavoitteet. Kansainvälisen ilmastorahoituksen lyhyen ja pidemmän aikavälin määrällisten ja laadullisten tavoitteiden määrittämättä jättäminen on menetetty mahdollisuus ohjata ilmastotyöhön käytettäviä varoja nykyistä johdonmukaisemmin osana Suomen ilmastopolitiikkaa. Ilmasto- ja energiastrategiaan tulisi lisätä uusi linjaus kansainvälisen ilmastorahoituksen suunnitelman valmistelusta ulkoministeriön vuoden 2022 tekemän työn pohjalta ja kehityspoliittisen toimikunnan ilmastorahoitukselle vuonna 2022 antamat suositukset huomioiden.

Niina Ratilainen

Vaikuttamistyön asiantuntija

Plan International Suomi